

Америчка савезна држава Калифорнија је деценијама била "обећана земља"; милиони људи су одлазили тамо у потрази за славом, богатством или, просто речено, бољим животом.

Међутим, због рецесије и неуспешног политичког система, америчка "златна држава" је данас изгубила некадашњи сјај. Незапосленост расте, а актуелни гувернер Арнолд Шварценегер је ускратио јавним службама милијарде долара прихода како би спречио државни банкрот.

ВВС-јев извештач Дејвид Гросман је посетио главни град Калифорније, Сакраменто, како би се уверио да ли још увек жив "калифорнијски сан"; кренуо је од затвора Фолсом, на периферији Сакраментa.

Затвор Фолсом би можда најнеславније место у Калифорнији да му својевремено познати кантри музичар Џони Кеш није посветио једну од својих песама, у којој је лајтмотив туга затвореника. Та туга се данас, међутим, из затвора проширила далеко ван његових зидова.

Наиме, програми калифорнијске владе у областима социјалне заштите, здравства и образовања, уведени док је Калифорнији ишло добро, сада се без милости гасе јер се најбогатија америчка држава бори за финансијски опстанак. Стопа незапослености је 12 одсто, извори пореских прихода су пресахли, а кредитни рејтинг Калифорније је међу најнижим у земљи. Џин Рос је директорка пројекта "Калифорнијски буџет", и каже да су последице проблема који је захватио ту америчку савезну државу све теже:

"Узрок је делом и то што смо дуго имали буџетске кризе. Калифорнија се никад није вратила на позитивно пословање после пропасти 'дот-ком' (интернет) компанија почетком деценије. Послали смо гувернеру нацрт споразума за решавање мањка од 23 милијарде долара, у оквиру буџета од 90 милијарди. Недостаје нам нешто више од једног долара на свака четири долара у буџету", каже Џин Рос за ВВС.

Поменути затвор Фолсом је изванредан пример тешкоћа на које политичари наилазе кад

покушају да ребалансом буџета прилагоде трошкове реалним државним приходима: затвор нема новца за држање свих осуђених, али је политички неприхватљиво да они буду пуштени на слободу.

Ипак, буџетска средства за затворе су смањена за десет посто, а нужно ће уследити и скраћења казни за затворенике. Метју Кејт, начелник Управе калифорнијских затвора, свестан је утицаја политике на рад казнионица.

"Све што овде радимо је дебело умотано у политику, и то већ дуго 'врућ кромпир' у Калифорнији. Али, људи почињу да схватају да нам у затворима понестаје простора, да радимо капацитетом од 190 одсто, и да нам је систем скуп, јер један затвореник кошта државу 48 хиљада долара годишње", каже он.

Упркос већ спроведеном "радикалном кресању", смањење калифорнијског буџета није ни издалека завршено.

Одборници и гувернер се слажу да буџетске интервенције не решавају проблем, већ га само "крпе" на неко време - тако што црпу новац из прихода за идућу годину, и одлажу јавну потрошњу.

Роб Статсман је политички стратег Републиканске странке, и бивши виши саветник гувернера Арнолда Шварценегера:

"У овом буџету је много тога направљено уз помоћ 'штапа и канапа', само да би се све заједно одржало као целина. Они рачунају да ће доћи до привредног опоравка, и моле се Богу да тако и буде... Јер ако се калифорнијска привреда опорави, опет ће се чути 'рика снажног лава'", каже он.

Без много слављеничке атмосфере, гувернер Арнолд Шварценегер је крајем јула потписао нови буџет пред ТВ камерама. Он је својевремено, када је хтео да објасни шта ће урадити са високом јавном потрошњом, пред новинарима махао великим ловачким ножем - али је овог пута био много умеренији, суочен са стварношћу коју чине откази и

штедња на свим нивоима.

"Морамо да се брзо прилагођавамо, и да смањујемо потрошњу где је то нужно... Често морамо да штедим, отпуштамо људе и мењамо већ усвојене социјалне програме, иако то не бисмо радили у нормалним условима", рекао је Шварценегер.

Приходи које калифорнијски политичари успеју да прикупе много су мањи због кризе, јер је су бирачи током година усвојили порески систем који почива на опорезивању - пре свега зарада и дивиденди, које варирају у зависности од привредних токова - а не на опорезивању много постојаније имовине.

Зато политичари у Калифорнији често кажу да бирачи не треба њих да криве за пресахли буџет, већ саме себе.

Било како било, криза ће хиљаде радника у јавном сектору натерати да, за разлику од "старих добрих времена", масовно напуштају Калифорнију у потрази за бољим животом негде другде.

Они који остану, мораће да се навикну на високе порезе и мању потрошњу као саставне делове "новог живота" у некада "златној" америчкој савезној држави.

(BBC)